

HAALAAJI PAMMINOOJI BANNAL NDEENAAGU LEY

LEKKOLŊAAJI

Tiidallaaji jaltandi jannde lekkol dii ngaddii torraaji keewdi e bannal binngu-aadamaaku, kanum e bannal yirwingol nokkuuji ; ana haani ko diin tiidallaaji cakitee no buri fuu yaawirde. Ley aduna oo, lekkolŋaaji, kanum e iniwersiteŋaaji mbonnaama ; yogaaji ngurjinaama, naa cumaama ; janngoobe lekkol (sukaabe e mawbe) mbaraama ; won be juude mum e koyde mum taccaa ; won nabaabe, naa uddaabe nokku gooto, tawee daliili fuu walaa e majjum. Cuudi lekkol ngadaama nokku do gube woldenkoobe moottotoo, naa do kaborde mabbe ndesetee, naa duu nokku do nanngaabe e wolde cuudetee. Diin kabaaruuji ana pewtina janngoobe e jannginooobe fuu faratiiji mawdi ; edum hada janngoobe lekkol heewbe (mawbe e sukaabe fuu) hebude no njann gira lekkol ; edum waawi hadude jamaa geelle oo duu no hinnoroo haajeeji mum'en. Ley leyde keewde, woldeeeji goodudi dii, ana keddiin bonnude jikkeeeji sukaabe heewbe.

Njennguujii gadeteedi faade e jannde lekkol ndee, yo torraaji jottinteedi cuudi lekkol dii, janngoobe bee, kanum e jannginooobe bee. Njennguujii gadeteedi dii, kanum e hulbingol jamaa ngol ana mbaawi waddude e jamaa oo torraaji mawdi, baawdi booyude e jamaa oo, kanum e nokkuuji di jamaa oo woni e mum dii. Oon kabaaru ana waawi bonnude jannde lekkol ndee ; edum waawi fay hanndaade janngingol ngol e hoore mum ; saabe majjum, jannginooobe e janngoobe fuu ana mbaawi heddaade cuudi mum'en, sabi be kultanan ndeenaagu mabbe. Njennguujii gadeteedi ley lekkolŋaaji dii, kanum e ley iniwersiteŋaaji dii laatiima sabaabu niibingol rafi-jarrondiral, kanum e nefondiral – kanjum duu laatii sabaabu baasiiji hakkunde jamaa gondo ley geelle oo ; kanjum duu laatii sabaabu seenndugol siiji, hadi di naatondirde, hadi yimbe janngude jannde nde njidi, naa duu darnude baale de njidi. Nawtoragol cuudi lekkol faa

faabitoroo di ley kabaaruuji wolde, ana waawi laataade sabaabu naatugol sukaabe ley gube wolde, naa ngollinii sukaabe bee golleeji bondi, hono kabaaruuji rentugol debbo e gorko. Edum waawi duu laataade sabaabu njennguui ngadee feewde sarwiisiji kumaniidi jannde lekkol dii.

So dum bettiima, eden kaani anndude, jannde lekkol ana reena sukaabe e faratiiji baawdi warude dum'en ; edum reena be ley huunde fuu waawnde yottinde terde mabbe dee torraaji yogaaji ; jannde lekkol ana waawi buytude kulol ngol wolde waawi waddude e mabbe, sabi nde laatoto sabaabu be ndeeya nokku gooto, dum hokka be duu waawude golleeji keertaadi, so be tiliima jannde. Jannde ana hokka hakkille lobbo, teedo yimbe baasiji gondudi wadude dii ; jannde waddata jam. Jannde ana jogii ngedu mawdo ley yirwingol nokkuuji ; ende hokka bibbe-aadama no mbeltoroo ley hakkeji mum'en, kajum e ley ndimaaku mum'en. Min ngadan huunde fuu nde min mbaawi yalla cuudi lekkol ana keddoo laataade nokkuuji koolniidi.

Miden mbarkina leyde yogaaje, saabe anniyaaji mabbe lobbi e banngal yirwingol e reenugol hakkeji di sukaabe njogii ley jannde ; oon golle ana yaafina sanne woodingol jannde, wattu fuu nde wolde immii ley nokkuuji dii. So jannde lekkol ndee waawii heddineede wattu fuu gardo, faamuuji kerendiidi kebeta e banngal cellal ; dum hokkan duu waajuuji feewde faratiiji pawiididow no jamaa nokkuuji oo wuudi, ley wattuuji wolde dii.

Miden mbarkina duu fedde wiyeteende « Konse Ndeenaagu », gondo ley waalde Nason Jini (ONU) ndee ; miden mbarkina be saabe golleeji lobbi di be ngolli e banngal ndeenaagu sukaabe, ley wattuuji di wolde woodi e mum ; miden anndani duu sanne, darnde heertaande nde be ndarii e mum e banngal majeeje keertanaade haybugol nokkuuji kajum e hokkugol jamaa faamuujidow njennguui bondi jottinteedi sukaabe, ley wattuuji wolde dii. Miden mbeltorii duu ko yalti e batuuji 1998 (hitaande 2011), kajum e batuuji 2143 (hitaande 2014), di « Konse Ndeenaagu » wadi dii ; ley majjum, Konse oo tewtii kulle keewde ; ley majje, eden mbaawi limtude ko woni yeeso koo : tewtugol gube wolde kaboobe dee kannaroo ko'e mum e huunde fuu waawunde

hadude sukaabe janngude lekkol ; faabagol Leyde gonde ley Konse oo dee, no piira dabareeji lobbi, baawdi yoppinde gube kabooje dee malfe (ko yawti gube wolde Laamu Leydi dee), so tawii ede ngondi e nawtoraade lekkolnaaji dui, dow edum luttondiri e ko woni ley sariyaaji keertanaadi leyde adunaaru dee.

Miden mbeltorii duu moyyingol gollirgal biyeteengal « *Laawi onngirdi ndeenaagu ley lekkolnaaji, kanjum e ley iniwersitenjaaji, ley wattu mo gube wolde ngondi e haboraade malfe* ». Kaa sariya fuu tilsinta jokkugol e ko woni ley ngal gollirgal koo. So neddo yidii, ana waawi jokkude e majjum ; ngal waldaa duu e ko woni ley sariyaaji keertanaadi leyde aduna dee. Nokku do ngal ittaa, yo golleeji lobbi goodudi dui ; kasen duu, engal hokka hakkillaaaji di faandaa mum yo buytude torraaji baawdi yottaade jannde lekkol, so wolde ana woodi. Miden mbarkina duu dariibe e yeeynude ko winndii ley gollirgal ngal koo, yottina dum gube wolde kabortoode malfe dee ; miden mbarkina joomum'en, saabe daragol mabbe lobbol e banngal yirwingol ko woni ley ngal gollirgal koo.

Miden njidi miccintidde huunde wootere : wattu fuu gardo, sardiji keertanaadi leyde adunaaru nduu dui ana kaani gollireede ; ko buri fuu wakkileede, sardiji tilsinaadi e banngal rafi-donnugol sariyaaji, ana kaani nawtoreede ley nokkuuji fuu. Miden anndi sanne darnde lobbere nde jannde darii e mum ndee, kanjum e hakke sukaabe e banngal jannde, sabi kanjum jaati burata yaawude yirwinde faamu, jarrondiral, kanjum e giggol hakkunde leyde aduna dee kala ; miden cellini duu semmbinirgol ndeenaagu geellenkoobe, seeda seeda, no burata fuu woodirde, ley wattuuji di wolde wondi e wadude dui, buri fuu, feewde sukaabe ; miden cellini duu gollidide, yalla miden ndaronoo ndeenaagu ley lekkolnaaji dui fuu : min njabii ko woni ley gollirgal biyeteengal« *Laawi onngirdi ndeenaagu ley lekkolnaaji, kanjum e ley iniwersitenjaaji, ley wattu mo gube wolde ngondi e haboraade malfe* » koo ; saabe majjum :

- Min nawtorto dii « *laawi onngirdi* », min tiloo, min naanna di ley politikiji leydi ndii, kaɗum e ley golleeji mawdi, jirwinooji kabaaruuji leydi ndii, no dɗum haaniri, kaɗum e no buri waawreede fuu ;
- Min ngadan kala ko min mbaawi yalla miden kawrina, ley leydi ndii fuu, kabaaruuji koolniidi, kebaadi e banngal njennguuji gadaadi feewde cuudi lekkol, naa gadaadi feewde yimbe yenaabe e mum, kaɗum e nawtoragol lekkolɗaaji e iniwersiteɗaaji, faa paabitoroo dɗum ley wolde ; kabaaruuji di min burata heertaade, yo mapeeje jogaade e banngal haybugol e fammingol jamaa, yalla edum yaafina moobugol kabaaruuji ngol, kaɗum e waddande yimbe yenaabe bee, mballiigu, tawee keereefi fuu wadaaka hakkunde mabbe ;
- Min ngadan honnjagol dow njennguuji gadaadi, di ngalɗaa e sariya darnanaado leyde aduna dee koo ; so tawii hono diin njennguuji ngadaama, yenube bee njukkirte no sariya wiiri nii ;
- Min moyyinan, min njabanan, min tiloo min njirwina (ley porogaraamuuji binngu-aadamaaku dii, kaɗum e ley golleeji jirwinooji geelle dii), so tawii edum waawi laataade, ley leydi ndii fuu, golleeji pawiidii dow kabaaruuji jannde lekkol ndee ;
- Min koornan daranaade woodingol jannde lekkol ndee ley wattu mo wolde ndee wondi e wadude ; min paaboto duu faa wooda, no cuudi lekkol bonnaadi dii moyyintiniree ; so tawii miden mbaawi duu, min ngadan gollidal lobbal, kaɗum e mballiigu lobbo, ley nawtoragol porogaraamuuji di faandaa mum yo faddaade njennguuji caamooji dow lekkolɗaaji dii, buri fuu, e banngal tabintingol haalaaji kaalaadi ley dii binndi dii ;
- Min mballan golleeji di « Konse Ndeenaagu ONU » oo gollata dow kabaaruuji sukaabe, ley wattuuji di wolde wondi e wadude dii ; min ngadan hono majjum feewde golleeji di Keyaado Sekereteer Jeneral Konse oo gollata e banngal kabaaruuji sukaabe ley wattu wolde dii, faa yottoo golleeji baale godde, naa sarwiisiiji ONU goddi ;

- Min njoyyinan batu, wattu fuu, min nodda baale daraniide golle oo dee, faa yattoo Sosiyetee Siiwil, yalla miden mbaawa honnjaade faa wooda, no dīi haalaaji mbaawrata tabintinireede, kanji kaɗum e nawtoragol « Laawi onngirdi dīi ».